

WYKAZ ZMIAN DO PROGRAMÓW OCHRONY ZASOBÓW GENETYCZNYCH ŚWIŃ RAS PUŁAWSKIEJ, ŻŁOTNICKIEJ BIAŁEJ I ŻŁOTNIECKIEJ PSTREJ

I. PROGRAM OCHRONY ZASOBÓW GENETYCZNYCH ŚWIŃ RASY PUŁAWSKIEJ

1. Wprowadzenie punktu 1. pt „Słownik pojęć” o brzmieniu:

1. Słownik pojęć

- 1) Program ochrony – Program ochrony zasobów genetycznych świń rasy puławskiej,
- 2) Instytut – Instytut Zootechniki Państwowy Instytut Badawczy, podmiot upoważniony Rozporządzeniem Ministra Rolnictwa i Rozwoju Wsi do koordynacji lub realizacji programów ochrony zasobów genetycznych zwierząt,
- 3) Polski Związek Hodowców i Producentów Trzody Chlewnej POLSUS – podmiot prowadzący księgę hodowlaną oraz ocenę wartości użytkowej świń rasy puławskiej, zwany dalej prowadzącym księgę,
- 4) Grupa Robocza – Grupa Robocza ds. ochrony zasobów genetycznych świń powołana zarządzeniem Dyrektora Instytutu Zootechniki PIB.

2. Nadanie lub zmiana numeracji kolejnym rozdziałom programu:

brzmienie pierwotne i numeracja tytułów rozdziałów :

Historia rasy

Uzasadnienie konieczności objęcia populacji programem ochrony

1. Cele programu

Wzorzec rasy

2. Zakres prowadzenia oceny wartości użytkowej zwierząt niezbędny do realizacji programu

3. Określenie wielkości populacji biorącej udział w programie

4. Metody hodowlane

Podstawy organizacyjne realizacji programu

Wielkość stada kwalifikowanego do programu

Nadzór nad realizacją oraz ocena efektywności działania programu

brzmienie i numeracja tytułów rozdziałów po zmianie:

2. Historia rasy
3. Uzasadnienie konieczności objęcia populacji programem ochrony
4. Cele programu
5. Wzorzec rasy
6. Zakres prowadzenia oceny wartości użytkowej zwierząt niezbędny do realizacji programu
7. Określenie wielkości populacji biorącej udział w programie
8. Metody hodowlane
9. Podstawy organizacyjne realizacji programu
10. Wielkość stada kwalifikowanego do programu
11. Nadzór nad realizacją oraz ocena efektywności działania programu

3. Dodanie zapisów w rozdziale dotyczącym historii rasy

brzmienie wprowadzonego na końcu rozdziału zapisu:

W 2009 roku świnie rasy puławskiej zostały wpisane na Listę Produktów Tradycyjnych prowadzoną przez Ministerstwo Rolnictwa i Rozwoju Wsi. W 2019 roku świnie rasy puławskiej utrzymywane były na terenie dziewięciu województw, przy czym najliczniej utrzymywane są w województwie: lubelskim (824 lochy), mazowieckim (497 loch), kujawsko-pomorskim (253 lochy), podlaskim (117 loch) oraz pomorskim i opolskim (odpowiednio 81 i 75 loch).

4. Aktualizacja zapisu w rozdziale „Cele programu” oraz wprowadzenie zapisu dotyczącego standardów utrzymania świń

brzmienie pierwotne zmienianego akapitu

Prowadzone będą działania w kierunku zwiększenia liczebności populacji aktywnej do stanu minimum 1500 loch wpisanych do księgi zwierząt hodowlanych świń rasy puławskiej, objętych niniejszym programem

brzmienie akapitu po zmianie:

Prowadzone będą działania w kierunku zwiększenia liczebności populacji aktywnej do stanu minimum 3000 loch wpisanych do księgi zwierząt hodowlanych świń rasy puławskiej, objętych niniejszym programem.

brzmienie wprowadzonego na końcu rozdziału zapisu:

Program ochrony zakłada wprowadzenie standardów utrzymywania świń rasy puławskiej wyższych niż minimalne warunki utrzymywania zwierząt gospodarskich określone w

przepisach prawa krajowego i unijnego. Zaleca się, aby uczestnicy programu wybrali minimum 2 dodatkowe elementy poprawy dobrostanu (ponad minimalne wymagania) spośród proponowanych w programie w pkt 6.

5. Modyfikacja zapisów oraz wprowadzenie nowego zapisu o dobrostanie w rozdziale dotyczącym zakresu prowadzenia oceny wartości użytkowej zwierząt

brzmienie pierwotne zmienianego akapitu:

Każda locha objęta programem ochrony musi być pokryta na drugi lub trzeci miot knurem czystorasowym. Zmiana drugiego lub trzeciego miotu na inny może być dokonana tylko po uzgodnieniu z prowadzącym księgi.

W produkcji towarowej lochy puławskie mogą być kryte knurami innych ras określonych przez prowadzącego księgi.

brzmienie akapitu po zmianie:

Każda locha objęta programem ochrony powinna urodzić minimum 1 miot w ciągu roku, który musi być oceniony w okresie od 15.03 do 14.03 następnego roku, przy czym na drugi lub trzeci miot powinna być pokryta knurem czystorasowym. Decyzja o tym, czy locha w danym miocie ma urodzić prosięta czystorasowe czy mieszańce musi być uzgodniona z prowadzącym księgi.

W produkcji towarowej lochy puławskie mogą być kryte knurami innych ras określonych przez prowadzącego księgę.

brzmienie pierwotne zmienianego akapitu:

Średnio od 1 lochy w ciągu roku kalendarzowego, muszą być ocenione minimum 4 młode zwierzęta (loszki, knurki) z miotów czystorasowych i krzyżówkowych

brzmienie akapitu po zmianie:

W okresie od 15.03 do 14.03 następnego roku, średnia liczba ocenionych przyżyciowo zwierząt od jednej lochy fizycznej wg stanu na dzień 15.03 powinna wynosić minimum 1 szt., w tym minimum 0,1 osobnika musi być płci męskiej. Dodatkowo minimum 50% ocenionych zwierząt musi pochodzić z kojarzeń czystorasowych.

brzmienie wprowadzonego na końcu rozdziału zapisu:

Ocena wartości użytkowej prowadzona jest w stadach, które oprócz minimalnych warunków utrzymania (minimalny poziom dobrostanu) spełniają także przynajmniej dwa dodatkowe wymogi podwyższonego poziomu dobrostanu spośród zaproponowanych w programie* tj.

1. Dostęp do wolnych wybiegów.

2. Zwiększona powierzchnia - Zwiększenie ilości miejsca na sztukę o co najmniej 20% w stosunku do obowiązujących norm, znacząco wpłynie na polepszenie warunków dobrostanu, ograniczy agresję wśród świń i pozwoli na poprawę zdrowia oraz ograniczenie zjawisk kanibalizmu powodowanych stresem.
3. Zapewnienie potrzeb behawioralnych, np. potrzeby rycia i zabawy, budowania gniazda przed porodem.
4. Opieka okołoporodowa dla macior i prosiąt - Proszące się maciory mają zapewnioną opiekę przeszkolonych pracowników obsługi, którzy monitorują przebieg porodu i w razie potrzeby zapewniają szybką pomoc zootechniczną, a w stanach zagrożenia pomoc weterynaryjną. Dbają również o lochy i nowo narodzone prosięta. Aby lepiej zadbać o najmłodsze prosięta, kojce porodowe powinny posiadać dodatkowe źródło ciepła w postaci maty grzewczej, promiennika podczerwieni lub podgrzewanej podłogi. Strefa komfortu cieplnego dla prosiąt wynosi 28 - 32° C. Dodatkowe źródło powinno być tak umieszczone, aby nie pogarszać komfortu termicznego macior.
5. Obchód codzienny - Codzienny obchód kontrolny zwierząt jest robiony co najmniej dwa razy dziennie, wykonują go osoby przeszkolone, natychmiast reagujące na wszystkie problemy, które mogłyby niekorzystnie wpłynąć na zdrowie i dobrostan zwierząt. Rutynowo sprawdzane są: dostęp do wody i paszy, temperatura i wentylacja w pomieszczeniach oraz poziom gnojowicy.
6. Stosowanie w żywieniu loch i prosiąt prebiotyków, probiotyków, synbiotyków, fitobiotyków.
7. Suplementacja żelaza u prosiąt.
8. Rezygnacja z obcinania ogonków.

* w sprawach spornych ostateczną decyzję o uznaniu dodatkowych warunków podejmuje IZ-PIB w porozumieniu z przedstawicielami Grupy Roboczej ds. ochrony zasobów genetycznych trzody chlewnej.

Dla wszystkich nowo przyjmowanych stad do programu ochrony hodowca zobowiązany jest przedstawić prowadzącemu ocenę wartości użytkowej dokument potwierdzający spełnienie minimalnych standardów w zakresie higieny i warunków utrzymania świń wydany przez Powiatowego Lekarza Weterynarii (PLW) lub urzędowego lekarza Inspekcji Weterynaryjnej (IW).

W przypadku braku możliwości wydania przez PLW lub lek. wet. IW ww. dokumentu, ocenę spełnienia minimalnych standardów w zakresie higieny i warunków utrzymania świń przeprowadzi wyznaczony pracownik prowadzącego ocenę wartości użytkowej.

Hodowcy uczestniczący już w programie ochrony, przed przystąpieniem do nowego PROW, również zobowiązani są do przedstawienia dokumentu wydanego przez PLW lub lek. wet. IW potwierdzającego spełnienie minimalnych standardów w zakresie higieny i warunków utrzymania świń.

Od 2021 roku każdy nowy hodowca zobowiązany jest w formie oświadczenia zadeklarować, które warunki podwyższonego dobrostanu spełnia. Hodowcy uczestniczący już w programie również takie oświadczenia składają.

6. Aktualizacja w zapisach rozdziału dotyczącego określenia wielkości populacji biorącej udział w programie

brzmienie pierwotne:

Stado podstawowe w roku 2007 wynosiło: 80 knury stadne i 990 loch. Liczebność docelowa jest zakładana na poziomie minimum 1 500 loch stada podstawowego

brzmienie po zmianie:

Stado podstawowe wg stanu na dzień 31.12.2019 r. wynosiło: 118 knurów stadnych i 1823 lochy. Liczebność docelowa jest zakładana na poziomie minimum 3000 loch stada podstawowego.

7. Nowelizacja zapisów w rozdziale „Metody hodowlane”, dotyczących ilości utrzymywanych knurów w stadach

brzmienie pierwotne:

Z tego względu liczba knurów w każdym gospodarstwie objętym programem winna wynikać z liczby użytkowanych loch. Jeden rozplodnik powinien przypadać na nie więcej niż 25 loch, z tym że w każdym gospodarstwie powinien być utrzymywany przynajmniej jeden knur rasy puławskiej.

brzmienie po zmianie:

W stadach o stanie do 25 loch musi być użytkowany minimum jeden knur czystorasowy; w stadach powyżej 25 loch muszą być użytkowane minimum dwa knury czystorasowe. Liczba użytkowanych knurów czystorasowych nie powinna przekraczać wskaźnika: 1 knur na 14 loch.

8. Modyfikacja zapisów w rozdziale dotyczącym sposobu wykorzystania i zakresu kriokonserwacji materiału biologicznego

brzmienie pierwotne:

Ze względu na wysokie koszty i stosunkowo niską skuteczność nie przewiduje się kriokonserwacji materiału biologicznego i tworzenia banków ex-situ. W przypadkach uzasadnionych (np. tendencja zmniejszenia się pogłowia loch poniżej wymaganego minimum) można dokonać kriokonserwacji materiału biologicznego (zarodków i nasienia) zgodnie z opracowanym "Programem ochrony zasobów genetycznych świń ras rodzimych metoda ex situ".

brzmienie po zmianie:

Ze względu na bardzo wysokie koszty i stosunkowo niską skuteczność dotychczas nie prowadzi się kriokonserwacji materiału biologicznego na szeroką skalę. W przypadkach uzasadnionych (np. tendencja zmniejszenia się pogłowia loch poniżej wymaganego minimum lub zagrożenia epidemiologiczne) powinno dokonać się kriokonserwacji materiału biologicznego (zarodków i nasienia) zgodnie z opracowanym „Programem ochrony zasobów genetycznych świń ras rodzimych metoda ex situ”. Jednakże o tym, czy do utworzenia takiej kolekcji dojdzie, będą decydowały przede wszystkim względy ekonomiczne. Aktualnie (wrzesień 2020 r.) w KBMB zgromadzonych jest 210 zarodków rasy puławskiej.

9. Doprecyzowano zapis w rozdziale dotyczącym podstaw organizacyjnych realizacji programu

brzmienie pierwotne:

Programem ochrony zasobów genetycznych świń rasy puławskiej mogą być objęte zwierzęta poddane ocenie wartości użytkowej zgodnie z obowiązującymi przepisami, które:

brzmienie po zmianie:

Programem ochrony zasobów genetycznych świń rasy puławskiej mogą być objęte zwierzęta (loszki i knury) poddane ocenie wartości użytkowej zgodnie z obowiązującymi przepisami, które:

10. Zmodyfikowano zapis w rozdziale „Wielkość stada kwalifikowanego do programu”:

brzmienie pierwotne:

1. Programem ochrony mogą być objęte stada utrzymujące minimum 10, ale nie więcej niż 70 loch rasy puławskiej spełniających warunki uczestnictwa w programie.
2. Przejściowo, w okresie od 1.01.2007 r. do dnia 31.12.2007 r. dopuszczono obejmowanie programem ochrony nowo utworzonych stad o liczebności minimum 3 lochy rasy puławskiej spełniających warunki uczestnictwa w programie.

brzmienie po zmianie:

1. Stada utworzone przed 31.12.2020 r. mogą utrzymywać minimum 10 loch, ale nie więcej niż 70 loch rasy puławskiej spełniających warunki uczestnictwa w programie.

2. Od 01.01.2021 r. programem ochrony mogą być objęte nowe stada utrzymujące minimum 15, ale nie więcej niż 70 loch rasy puławskiej spełniających warunki uczestnictwa w programie.

11. Wprowadzono korektę zapisów w rozdziale „Nadzór nad realizacją oraz ocena efektywności działania programu”

brzmienie pierwotne:

Nadzór nad realizacją programu ochrony będzie sprawować Grupa Robocza ds. ochrony zasobów genetycznych trzody chlewnej działająca przy Instytucie Zootechniki. Grupa Robocza będzie okresowo dokonywać oceny efektywności działania programu poprzez analizę przebiegu realizacji celów programu

brzmienie po zmianie:

Nadzór nad realizacją programu ochrony będzie sprawować Instytut Zootechniki PIB przy współpracy z Grupą Roboczą ds. ochrony zasobów genetycznych trzody chlewnej. Grupa Robocza będzie okresowo dokonywać oceny efektywności działania programu poprzez analizę przebiegu realizacji celów programu.

12. Dodano dr inż. Annę Hammermeister jako współautora opracowania programu ze strony PZHiPTCh POLSUS

brzmienie po zmianie

dr Tadeusz Blicharski, dr Zbigniew Bajda, dr inż. Anna Hammermeister – PZHiPTCh „POLSUS”

II. PROGRAM OCHRONY ZASOBÓW GENETYCZNYCH ŚWIŃ RASY ZŁOTNICKIEJ BIAŁEJ

1. Wprowadzenie punktu 1. pt „Słownik pojęć” o brzmieniu:

1. Słownik pojęć

- 1) Program ochrony – Program ochrony zasobów genetycznych świń rasy złotnickiej białej,
- 2) Instytut – Instytut Zootechniki Państwowy Instytut Badawczy, podmiot upoważniony Rozporządzeniem Ministra Rolnictwa i Rozwoju Wsi do koordynacji lub realizacji programów ochrony zasobów genetycznych zwierząt,
- 3) Uniwersytet Przyrodniczy w Poznaniu – podmiot prowadzący księgę hodowlaną oraz ocenę wartości użytkowej świń rasy złotnickiej białej, zwany dalej prowadzącym księgę,
- 4) Grupa Robocza – Grupa Robocza ds. ochrony zasobów genetycznych świń powołana zarządzeniem Dyrektora Instytutu Zootechniki PIB.

2. Nadanie lub zmiana numeracji kolejnym rozdziałom programu:

brzmienie pierwotne i numeracja tytułów rozdziałów :

Historia rasy

Uzasadnienie konieczności objęcia populacji programem ochrony

1. Cele programu

Wzorzec rasy

2. Zakres prowadzenia oceny wartości użytkowej zwierząt niezbędny do realizacji programu

3. Określenie wielkości populacji biorącej udział w programie

4. Metody hodowlane

Podstawy organizacyjne realizacji programu

Wielkość stada kwalifikowanego do programu

Nadzór nad realizacją oraz ocena efektywności działania programu

brzmienie i numeracja tytułów rozdziałów po zmianie:

2. Historia rasy

3. Uzasadnienie konieczności objęcia populacji programem ochrony

4. Cele programu

5. Wzorzec rasy

6. Zakres prowadzenia oceny wartości użytkowej zwierząt niezbędny do realizacji programu

7. Określenie wielkości populacji biorącej udział w programie

8. Metody hodowlane

9. Podstawy organizacyjne realizacji programu

10. Wielkość stada kwalifikowanego do programu

11. Nadzór nad realizacją oraz ocena efektywności działania programu

3. Dodanie oraz aktualizacja zapisów w rozdziale dotyczącym historii rasy

Dodano skrót nazwy rasy złotnickiej białej jako (złb) w pierwszej linijce tekstu.

brzmienie po zmianie:

Rasa złotnicka biała (złb) została wytworzona na bazie tych samych prymitywnych świń,

brzmienie pierwotne ostatniego akapitu:

Aktualnie (rok 2015) populacja liczy 843 lochy stada podstawowego, a świnię złotnicką białą są utrzymywane w 29 stadach. Największe stada znajdują się w Wielkopolsce, z którą rasa złotnicka biała jest tradycyjnie związana od początku hodowli. Są to: Lipie liczące ok. 100 samic, Złotniki – ok. 80 loch, Biskupice – ok. 80 loch, Bieżyn – ok. 70 loch.

brzmienie zaktualizowanego ostatniego akapitu:

Na 31.12.2019 roku populacja liczyła 1320 loch i 36 knurów stada podstawowego. Świnię złotnicką białą utrzymywano w 37 stadach, położonych w 8 województwach: wielkopolskim, małopolskim, podkarpackim, pomorskim, łódzkim, mazowieckim, zachodniopomorskim, warmińsko-mazurskim. Największe stada to: Biskupice - 100 loch, Rożnów - 100 loch, Bieżyn - ok. 90 loch.

4. Aktualizacja zapisu w rozdziale „Cele programu” oraz wprowadzenie zapisu dotyczącego standardów utrzymania świń

brzmienie pierwotne myślnika pierwszego:

- trwale utrzymanie liczebności populacji na bezpiecznym poziomie. Docelowo odtworzona populacja winna liczyć minimum 500 loch stada podstawowego (Taka liczebność wraz z stworzeniem kilku ośrodków hodowli zabezpieczy populację przed skutkami nadmiernego spokrewnienia, a także umożliwi prowadzenie prac hodowlanych w kierunku poprawy cech użytkowych przy jednoczesnym zachowaniu specyfiki tej populacji, głównie przystosowania do miejscowych warunków środowiskowych),

brzmienie myślnika pierwszego po zmianie:

- trwale utrzymanie liczebności populacji na bezpiecznym poziomie. Docelowo odtworzona populacja winna liczyć minimum 1500 loch stada podstawowego (Taka liczebność wraz z stworzeniem kilkunastu ośrodków hodowli zabezpieczy populację przed skutkami

nadmiernego spokrewnienia, a także umożliwi prowadzenie prac hodowlanych w kierunku poprawy cech użytkowych przy jednoczesnym zachowaniu specyfiki tej populacji, głównie przystosowania do miejscowych warunków środowiskowych),

brzmienie wprowadzonego na końcu rozdziału zapisu:

Program ochrony zakłada wprowadzenie standardów utrzymywania świń rasy złotnickiej białej wyższych niż minimalne warunki utrzymywania zwierząt gospodarskich określone w przepisach prawa krajowego i unijnego. Zaleca się, aby uczestnicy programu wybrali minimum 2 dodatkowe elementy poprawy dobrostanu (ponad minimalne wymagania) spośród proponowanych w programie w pkt 6.

5. Uszczegółowienie / dodanie zapisów we wzorcu populacji

brzmienie dodanego na początku rozdziału zapisu:

Rasa średnia do dużej. Masa dorosłych osobników po osiągnięciu dojrzałości somatycznej - knury przeciętnie 150 - 350 kg, lochy około 150 - 300 kg. Świnie o wydłużonej sylwetce, harmonijnej budowie ciała, dobrze związane, ale średnio umięśnione.

Charakterystyczny dla rasy jest wyraźny dymorfizm płciowy, szczególnie w starszym wieku. U knurów występują zgrubienia skóry w okolicach łopatek tzw. szyldy, wyraźnie szerszy ryj z silnie rosnącymi kłami, dłuższa i grubsza szczecina wzdłuż linii grzbietu, wyraźnie grubszy kościec i mocniejsza konstytucja.

Są to świnie:

- w typie mięsnym, w krzyżowaniu towarowym do wykorzystania jako komponent mateczny,
- późno dojrzewające, o średnim tempie wzrostu,
- knury odznaczają się wysokim libido,
- lochy cechuje troskliwość macierzyńska, dobra mleczność i łagodny temperament,
- płodność rzeczywista wynosi około 10 - 11 prosiąt żywo urodzonych w miocie,
- lochy rodzą najczęściej do dwóch miotów w roku,
- mięso i tłuszcz pozyskiwany od świń tej rasy cechuje się dobrą jakością i przydatnością technologiczną.

brzmienie dodanego na końcu rozdziału zapisu:

Cecha pokroju	
głowa	duża lub średniej wielkości, z wąskim, średnio długim lub długim ryjem o profilu prostym lub lekko wklęsłym

policzki	średnio zarysowane
uszy	szeroko rozstawione, od średniej wielkości do dużych zakrywających oczy, mięsiste, wyraźnie zwisające
szyja	średniej długości lub krótka
kark	średnio zaznaczony
tułów	średnio długi lub długi
grzbiet	prosty lub lekko karpiowaty, czasem linia grzbietu wznosi się w kierunku lędźwi
klatka piersiowa	średnio głęboka
zad	szczypty, średnio wypełniony, lekko spadzisty, niska nasada ogona
szynka	wydłużona, średnio lub słabo umięśniona
ogon	długi, sięgający do stawu skokowego lub niżej, gruby u nasady, najczęściej prosty, dopuszczalny zakręcony, średnio owłosiony, zakończony pędzlem włosów
kończyny	kończyny mocne, średnio długie lub długie
umaszczenie	umaszczenie białe, dopuszczalne osobniki ze skórą częściowo pigmentowaną
szczecina	długa, średnio gruba, raczej gęsta, u niektórych osobników skręcona w „wicherki”, dłuższa, grubsza i gęściejsza wzdłuż linii grzbietu, końce szczeciny często rozdwojone
sutki	co najmniej 12 prawidłowo rozwiniętych sutek, dopuszczalna jest asymetria jednego sutka

6. Dodanie zapisów o dobrostanie w rozdziale dotyczącym zakresu prowadzenia oceny wartości użytkowej zwierząt

brzmienie wprowadzonego na końcu rozdziału zapisu:

Ocena wartości użytkowej prowadzona jest w stadach, które oprócz minimalnych warunków utrzymania (minimalny poziom dobrostanu) spełniają także przynajmniej dwa dodatkowe wymogi podwyższonego poziomu dobrostanu spośród zaproponowanych w programie* tj.

1. Dostęp do wolnych wybiegów.
2. Zwiększona powierzchnia - Zwiększenie ilości miejsca na sztukę o co najmniej 20% w stosunku do obowiązujących norm, znacząco wpłynie na polepszenie warunków dobrostanu, ograniczy agresję wśród świń i pozwoli na poprawę zdrowia oraz ograniczenie zjawisk kanibalizmu powodowanych stresem.
3. Zapewnienie potrzeb behawioralnych, np. potrzeby rycia i zabawy, budowania gniazda przed porodem.
4. Opieka okołoporodowa dla macior i prosiąt - Proszące się maciory mają zapewnioną opiekę przeszkolonych pracowników obsługi, którzy monitorują przebieg porodu i w razie potrzeby zapewniają szybką pomoc zootechniczną, a w stanach zagrożenia pomoc weterynaryjną. Dbają również o lochy i nowo narodzone prosięta. Aby lepiej

zadbać o najmłodsze prosięta, kojce porodowe powinny posiadać dodatkowe źródło ciepła w postaci maty grzewczej, promiennika podczerwieni lub podgrzewanej podłogi. Strefa komfortu cieplnego dla prosiąt wynosi 28 - 32° C. Dodatkowe źródło powinno być tak umieszczone aby nie oddziaływać na maciorę, tak aby nie pogarszać komfortu termicznego macior.

5. Obchód codzienny - Codzienny obchód kontrolny zwierząt jest robiony co najmniej dwa razy dziennie, wykonują go osoby przeszkolone, natychmiast reagujące na wszystkie problemy, które mogłyby niekorzystnie wpłynąć na zdrowie i dobrostan zwierząt. Rutynowo sprawdzane są: dostęp do wody i paszy, temperatura i wentylacja w pomieszczeniach oraz poziom gnojowicy.
6. Stosowanie w żywieniu loch i prosiąt prebiotyków, probiotyków, synbiotyków, fitobiotyków.
7. Suplementacja żelaza u prosiąt.
8. Rezygnacja z obcinania ogonków.

* W sprawach spornych ostateczną decyzję o uznaniu dodatkowych warunków podejmuje IZ-PIB w porozumieniu z przedstawicielami Grupy roboczej ds. ochrony zasobów genetycznych świń.

Dla wszystkich nowo przyjmowanych stad do programu ochrony hodowca zobowiązany jest przedstawić prowadzącemu ocenę wartości użytkowej dokument potwierdzający spełnienie minimalnych standardów w zakresie higieny i warunków utrzymania świń wydany przez Powiatowego Lekarza Weterynarii (PLW) lub urzędowego lekarza Inspekcji Weterynaryjnej (IW).

Hodowcy uczestniczący już w programie ochrony, przed przystąpieniem do nowego PROW, również zobowiązani są do przedstawienia dokumentu wydanego przez PLW lub lek. wet. IW potwierdzającego spełnienie minimalnych standardów w zakresie higieny i warunków utrzymania świń.

Od 2021 roku każdy nowy hodowca zobowiązany jest w formie oświadczenia zadeklarować, które warunki podwyższonego dobrostanu spełnia. Hodowcy uczestniczący już w programie również takie oświadczenia składają.

7. Aktualizacja zapisów w rozdziale dotyczącym określenia wielkości populacji biorącej udział w programie

brzmienie pierwotne:

Stan populacji świń rasy złotnickiej białej w roku 2007 był następujący: 258 loch i 16 knurów stada podstawowego. Liczebność docelowa jest zakładana na poziomie minimum 1500 loch stada podstawowego i powinna być osiągnięta do 2020 roku. Aktualnie liczba loch stada podstawowego wynosi 843 sztuki. Zwrócić należy uwagę na znaczne wahania liczebności rasy w kolejnych latach, co związane jest z kryzysem dotykającym producentów trzody chlewnej.

brzmienie po zmianie:

Liczebność docelowa jest zakładana na poziomie minimum 1500 loch stada podstawowego i powinna być osiągnięta do końca 2020 roku. Aktualnie liczba loch stada podstawowego wynosi 1320 sztuk, zwiększyła się od końca roku 2018 (1251 loch) o 69 osobników. Zwrócić należy uwagę, że pomimo stałego wzrostu liczebności populacji, stale pojawiają się jej wahania, co związane jest z kryzysem dotyczącym producentów trzody chlewnej.

8. Nowelizacja zapisów w rozdziale „Metody hodowlane”, dotyczących ilości utrzymywanych knurów w stadach

brzmienie pierwotne zapisu:

Liczba knurów w każdym gospodarstwie objętym programem ochrony powinna wynikać z liczby użytkowanych loch. Jeden rozplodnik powinien przypadać na nie więcej niż 25 loch, z tym że w każdym gospodarstwie powinien być utrzymywany przynajmniej jeden knur rasy złotnickiej białej.

brzmienie po zmianie zapisu:

W każdym stadzie, bez względu na liczbę loch musi być utrzymywany przynajmniej 1 knur rasy złotnickiej białej. W stadach większych liczących powyżej 35 samic, na każde kolejne 35 macior należy utrzymywać kolejnego knura rasy złb.

9. Modyfikacja zapisów w rozdziale dotyczącym sposobu wykorzystania i zakresu kriokonserwacji materiału biologicznego

brzmienie pierwotne:

Ze względu na wysokie koszty i stosunkowo niską skuteczność nie przewiduje się kriokonserwacji materiału biologicznego i tworzenia banków ex – situ. W przypadkach uzasadnionych (np. tendencja zmniejszenia się pogłowia loch poniżej wymaganego minimum) można dokonać kriokonserwacji materiału biologicznego (zarodków i nasienia) zgodnie z opracowanym "Programem ochrony zasobów genetycznych świń ras rodzimych metoda ex - situ".

brzmienie po zmianie:

Ze względu na bardzo wysokie koszty i stosunkowo niską skuteczność, dotychczas nie prowadzi się kriokonserwacji materiału biologicznego. W przypadkach uzasadnionych (np. tendencja zmniejszenia się pogłowia loch poniżej wymaganego minimum lub

zagrożenia epidemiologiczne) powinno dokonać się kriokonserwacji materiału biologicznego (zarodków i nasienia) zgodnie z opracowanym „Programem ochrony zasobów genetycznych świń ras rodzimych metoda ex – situ”. Jednakże o tym, czy do utworzenia takiej kolekcji dojdzie będą decydowały przede wszystkim względy ekonomiczne. Aktualnie (2020 r.) w KBMB nie ma zgromadzonych zarodków rasy złotnickiej białej.

10. Usunięto zdanie z rozdziału „Minimalna wielkość stada kwalifikowanego do programu”:

brzmienie pierwotne:

Stada utworzone przed 31.12.2005 roku mogą utrzymywać minimum 3 lochy.

Od 01.01.2006 roku do programu ochrony mogą być włączane nowe stada o liczebności:

- co najmniej 8 loch i 1 knur rasy złotnickiej białej zakwalifikowane do udziału w programie.

Przejściowo, w okresie od 01.01.2007 r. do dnia 31.12.2007 roku dopuszczono objęcie programem ochrony nowo utworzonych stad o liczebności minimum 3 lochy rasy złotnickiej białej spełniających warunki uczestnictwa w programie. Stada świń złotnickich białych nie powinny być jednak większe jak 100 loch.

brzmienie po zmianie:

Stada utworzone przed 31.12.2005 roku mogą utrzymywać minimum 3 lochy.

Od 01.01.2006 roku do programu ochrony mogą być włączane nowe stada o liczebności:

- co najmniej 8 loch i 1 knur rasy złotnickiej białej zakwalifikowane do udziału w programie.

Stada świń złotnickich białych nie powinny być jednak większe jak 100 loch.

11. Wprowadzono korektę zapisów w rozdziale „Nadzór nad realizacją oraz ocena efektywności działania programu”:

brzmienie pierwotne:

Nadzór nad realizacją programu ochrony będzie sprawować Grupa Robocza ds. ochrony zasobów genetycznych trzody chlewnej działająca przy Instytucie Zootechniki. Grupa Robocza będzie okresowo dokonywać oceny efektywności działania programu poprzez analizę przebiegu realizacji celów programu

brzmienie po zmianie:

Nadzór nad realizacją programu ochrony będzie sprawować Instytut Zootechniki PIB przy

współpracy z Grupą Roboczą ds. ochrony zasobów genetycznych trzody chlewnej. Grupa Robocza będzie okresowo dokonywać oceny efektywności działania programu poprzez analizę przebiegu realizacji celów programu.

12. Uzupełniono spis referencji o aktualne pozycje literatury.

wprowadzono następujące pozycje:

- 20. Szulc K. (2011):** Rodzime rasy zwierząt a rolnictwo ekologiczne w Polsce. *Journal of Ecology and Health*, vol. 15, nr 3, (87): 111 – 114.
- 21. Skrzypczak E., Szulc K., Babicz M., Buczyński J.T. (2013):** Effect of teat order piglet rearing results of native Złotnicka White breed. *Archiv Tierzucht* 56, 62: 617 – 627.
- 22. Skrzypczak E., Waśkiewicz A., Beszterda M., Goliński P., Szulc K., Buczyński J.T., Babicz M. (2015).** Impact of fat and selected profiles of fatty acids contained in the colostrum and milk of sows of native breeds on piglet rearing. *Animal Science Journal*, 86: 83 – 91.
- 23. Szyndler-Nędza M., Mucha A., Różycki M., Ciemiński Ł., Blicharski T., Babicz M., Szulc K., Luciński P. (2014).** Wpływ poziomu zimbredowania na wyniki odchowu prosiąt w obrębie ras objętych programem ochrony. *Roczniki Naukowe PTZ*, t. 10, nr 3: 9 – 21
- 24. Gurgul A., Jasielczuk I., Ropka-Molik K., Semik-Gurgul E., Pawlina-Tyszko K., Szmatoła T., Szyndler-Nędza M., Bugno-Poniewierska M., Blicharski T., Szulc K., Skrzypczak E. i Krupiński J.(2018)** A genome-wide detection of selection signature in conserved and commercial pig breeds maintained in Poland. *BMC Genetics*, 19 – 95.
- 25. Szyndler-Nędza M., Eckert R., Tyra M., Żak G., Szulc K., Blicharski T.(2019).** Analysis of genetic parameters of carcass traits and daily gain of native breed pigs raised in Poland, *Annals of Animal Science*, DOI:10.2478/aoas-2019-0018

III. PROGRAM OCHRONY ZASOBÓW GENETYCZNYCH ŚWIŃ RASY ZŁOTNICKIEJ PSTREJ

1. Wprowadzenie punktu 1. pt „Słownik pojęć” o brzmieniu:

1. Słownik pojęć

- 1) Program ochrony – Program ochrony zasobów genetycznych świń rasy złotnickiej pstrej,
- 2) Instytut – Instytut Zootechniki Państwowy Instytut Badawczy, podmiot upoważniony Rozporządzeniem Ministra Rolnictwa i Rozwoju Wsi do koordynacji lub realizacji programów ochrony zasobów genetycznych zwierząt,
- 3) Uniwersytet Przyrodniczy w Poznaniu – podmiot prowadzący księgę hodowlaną oraz ocenę wartości użytkowej świń rasy złotnickiej pstrej, zwany dalej prowadzącym księgę,
- 4) Grupa Robocza – Grupa Robocza ds. ochrony zasobów genetycznych świń powołana zarządzeniem Dyrektora Instytutu Zootechniki PIB.

2. Nadanie lub zmiana numeracji kolejnym rozdziałom programu:

brzmienie pierwotne i numeracja tytułów rozdziałów :

Historia rasy

Uzasadnienie konieczności objęcia populacji programem ochrony

1. Cele programu

Wzorzec rasy

2. Zakres prowadzenia oceny wartości użytkowej zwierząt niezbędny do realizacji programu

3. Określenie wielkości populacji biorącej udział w programie

4. Metody hodowlane

Podstawy organizacyjne realizacji programu

Wielkość stada kwalifikowanego do programu

Nadzór nad realizacją oraz ocena efektywności działania programu

brzmienie i numeracja tytułów rozdziałów po zmianie:

2. Historia rasy

3. Uzasadnienie konieczności objęcia populacji programem ochrony

4. Cele programu

5. Wzorzec rasy

6. Zakres prowadzenia oceny wartości użytkowej zwierząt niezbędny do realizacji programu

7. Określenie wielkości populacji biorącej udział w programie

8. Metody hodowlane

9. Podstawy organizacyjne realizacji programu

10. Wielkość stada kwalifikowanego do programu

11. Nadzór nad realizacją oraz ocena efektywności działania programu

3. Dodanie oraz aktualizacja zapisów w rozdziale dotyczącym historii rasy

Dodano skrót nazwy rasy złotnickiej pstrej jako (złp) w pierwszej linijce tekstu.

brzmienie po zmianie:

Początki wytworzenia rasy złotnickiej pstrej (złp) sięgają lat 1946 – 1949,

brzmienie pierwotne aktualizowanego ostatniego akapitu

Obecnie (rok 2015) populacja liczy 534 lochy stada podstawowego, a świny złotnickie są utrzymywane w 29 stadach, z których największe jest stado Lipie (woj. wielkopolskie) liczące ok. 100 samic.

brzmienie po zmianie

Od kilku lat obserwuje się stały, aczkolwiek powolny wzrost populacji świń rasy złp. Populacja na dzień 31.12.2019 liczyła 1182 lochy i 30 knurów, w 35 stadach. Liczba samic zwiększyła się od roku 2018 o 254 sztuki. Pogłowie rasy złp utrzymywane było w 7 województwach (31.12.2019): wielkopolskim, pomorskim, dolnośląskim, kujawsko-pomorskim, łódzkim, zachodniopomorskim, opolskim. Największe stada to Brzezinka, Dębówko Stare, Rożnów, Piotrowice.

4. Aktualizacja zapisu w rozdziale „Cele programu” oraz wprowadzenie zapisu dotyczącego standardów utrzymania świń

brzmienie pierwotne myślnika pierwszego:

- zwiększenie liczebności populacji oraz utrzymanie jej na bezpiecznym poziomie, poprzez powiększanie liczebności stad istniejących i utworzenie nowych ośrodków hodowli. Docelowo odtworzona populacja powinna liczyć minimum 500 loch stada podstawowego. Zagwarantuje to uniknięcie efektu depresji inbredowej oraz umożliwi prowadzenie selekcji na wybrane cechy,

brzmienie myślnika pierwszego po zmianie:

- zwiększenie liczebności populacji oraz utrzymanie jej na bezpiecznym poziomie, poprzez powiększanie liczebności stad istniejących i utworzenie nowych ośrodków

hodowli. Docelowo odtworzona populacja powinna liczyć minimum 1500 loch stada podstawowego. Zagwarantuje to uniknięcie efektu depresji inbredowej oraz umożliwi prowadzenie selekcji na wybrane cechy,

brzmienie wprowadzonego na końcu rozdziału zapisu:

Program ochrony zakłada wprowadzenie standardów utrzymywania świń rasy złotnickiej pstrej wyższych niż minimalne warunki utrzymywania zwierząt gospodarskich określone w przepisach prawa krajowego i unijnego. Zaleca się, aby uczestnicy programu wybrali minimum 2 dodatkowe elementy poprawy dobrostanu (ponad minimalne wymagania) spośród proponowanych w programie w pkt 6.

5. Modyfikacja zapisów we wzorcu populacji

brzmienie pierwotne rozdziału:

Świnia rasy złotnickiej pstrej jest średnio duża, o harmonijnej budowie ciała, dobrze związana. Charakterystyczny jest dymorfizm płciowy, szczególnie w starszym wieku. Głowa powinna być średniej wielkości, ryj średnio długi i prosty, uszy pochylone do przodu, od średniej wielkości do dużych – zakrywających oczy. Tułów długi, lekko spłaszczony bocznie, dopuszczalna jest lekka karpowatość grzbietu. Zad szczupły, średnio wypełniony, może być lekko spadzisty. Kończyny mocne o grubej kości. Co najmniej 12 prawidłowo rozwiniętych sutek, dopuszczalna jest asymetria jednego sutka.

Umaszczenie łaciate, czarno - białe, ponad 50% maści białej, przy czym najbardziej pożądany jest układ łat sprawiający wrażenie “drugiej skóry” narzuconej na grzbiet zwierzęcia. Szczecina powinna przybierać barwę pigmentu skóry.

Knury odznaczają się wysokim libido, a lochy troskliwością macierzyńską i dobrą mlecznością. Płodność rzeczywista wynosi około 9 - 10 prosiąt żywo urodzonych w miocie.

Masa ciała dorosłych osobników: knury około 300 - 350 kg

lochy około 200 - 300 kg

Są to świny w typie mięsno – słoninowym w kierunku mięsnym, późno dojrzewające, o średnim tempie wzrostu. Docelowo zwierzęta te powinny odznaczać się szybszym tempem wzrostu. Do osiągnięcia tego celu powinno się dążyć poprzez optymalizację warunków środowiskowych oraz żywienia, co sugerowano już w pierwszych latach hodowli świń złotnickich.

brzmienie rozdziału po zmianie:

Rasa średniej wielkości. Masa dorosłych osobników - knury około 150 - 300 kg, lochy około 150 - 300 kg. Świny o harmonijnej budowie ciała, dobrze związane, ale słabo umięśnione. Występuje w dwóch formach pokroju: formie bardziej i mniej prymitywnej.

Charakterystyczny dla rasy jest wyraźny dymorfizm płciowy, szczególnie w starszym wieku. U knurów występują zgrubienia skóry w okolicach łopatek tzw. szyldy, wyraźnie szerszy ryj z silnie rosnącymi kłami, dłuższa i gęściejsza szczecina wzdłuż linii grzbietu, wyraźnie grubszy kościec i mocniejsza konstytucja.

Sporadycznie rodzą się prosięta z liberią, widoczną szczególnie na pigmentowanej skórze. Są to świnie:

- w typie słoninowym, w krzyżowaniu towarowym do wykorzystania jako komponent mateczny,
- późno dojrzewające, o wolnym lub średnim tempie wzrostu,
- świnie odporne na trudne warunki środowiskowe, dobrze wykorzystujące pasze o wysokiej zawartości włókna,
- knury odznaczają się wysokim libido,
- lochy cechuje troskliwość macierzyńska, dobra mleczność, łagodny temperament,
- płodność rzeczywista wynosi około 9 - 10 prosiąt żywo urodzonych w miocie,
- lochy rodzą najczęściej jeden do dwóch miotów w roku,
- mięso i tłuszcz pozyskiwany od świń tej rasy cechuje się doskonałą jakością i przydatnością technologiczną.

Cecha pokroju	Forma bardziej prymitywna	Forma mniej prymitywna
głowa	duża lub średniej wielkości, z wąskim, średnio długim lub długim ryjem o profilu prostym lub lekko wklęsłym	
policzki	słabo zarysowane	wyraźniej zarysowane niż w typie prymitywnym
uszy	szeroko rozstawione, od średniej wielkości do dużych – zakrywających oczy, mięsiste	
	pochylone do przodu	lub wyraźnie zwisające
szyja	długa, wyraźnie zaznaczona	średniej długości
kark	wyraźnie zaznaczony	
tułów	raczej krótki lub średnio długi, lekko spłaszczony bocznie	średnio długi, o wyraźniej wysklepionych żebrach niż w formie prymitywnej
grzbiet	prosty lub lekko karpiowaty,	
	czasem linia grzbietu wznosi się w kierunku lędźwi	
klatka piersiowa	średnio głęboka	
zad	szczupły, średnio wypełniony, lekko spadzisty, nasada ogona niska	
	krótki	średnio długi lub krótki,
szynka	wydłużona	
	słabo umięśniona	średnio lub słabo umięśniona, wyraźniej zarysowana niż u formy prymitywnej

ogon	długi, sięgający do stawu skokowego lub niżej, gruby u nasady, najczęściej prosty, dopuszczalny zakręcony, mocno owłosiony, zakończony pędzlem włosów
kończyny	kończyny mocne, średnio długie lub długie, dopuszczalne miękkie i strome pęciny.
umaszczenie	umaszczenie łaciate, czarno - białe, dopuszczalne zarówno osobniki o przewadze barwy białej, jak i czarnej, - skóra biała lub szara, - szczecina może przybierać barwę pigmentu skóry (ciemna szczecina na szarej skórze) lub też barwa skóry i szczeciny różnią się (biała szczecina na szarej skórze, ciemna szczecina na białej skórze, co sprawia wrażenie „drugiej skóry”)
szczecina	długa, gruba, gęsta, u niektórych osobników skręcona w „wicherki”, dłuższa, grubsza i gęściejsza wzdłuż linii grzbietu, końce szczeciny często, rozdwojone; u osobników utrzymywanych w systemach wolno-wybiegowych obserwuje się podobnie jak u dzika zmiany w owłosieniu związane z porami roku. U takich osobników, w ciągu roku występują także wahania w grubości słoniny grzbietowej
sutki	co najmniej 12 prawidłowo rozwiniętych sutek, dopuszczalna jest asymetria jednego sutka

6. Dodanie zapisów o dobrostanie w rozdziale dotyczącym zakresu prowadzenia oceny wartości użytkowej zwierząt

brzmienie wprowadzonego na końcu rozdziału zapisu:

Ocena wartości użytkowej prowadzona jest w stadach, które oprócz minimalnych warunków utrzymania (minimalny poziom dobrostanu) spełniają także przynajmniej dwa dodatkowe wymogi podwyższonego poziomu dobrostanu spośród zaproponowanych w programie* tj.

1. Dostęp do wolnych wybiegów
2. Zwiększona powierzchnia - Zwiększenie ilości miejsca na sztukę o co najmniej 20% w stosunku do obowiązujących norm, znacząco wpłynie na polepszenie warunków dobrostanu, ograniczy agresję wśród świń i pozwoli na poprawę zdrowia oraz ograniczenie zjawisk kanibalizmu powodowanych stresem.
3. Zapewnienie potrzeb behawioralnych, np. potrzeby rycia i zabawy, budowania gniazda przed porodem.
4. Opieka okołoporodowa dla macior i prosiąt - Proszące się maciory mają zapewnioną opiekę przeszkolonych pracowników obsługi, którzy monitorują przebieg porodu i w razie potrzeby zapewniają szybką pomoc zootechniczną, a w stanach zagrożenia

pomoc weterynaryjną. Dbają również o lochy i nowo narodzone prosięta. Aby lepiej zadbać o najmłodsze prosięta, kojce porodowe powinny posiadać dodatkowe źródło ciepła w postaci maty grzewczej, promiennika podczerwieni lub podgrzewanej podłogi. Strefa komfortu cieplnego dla prosiąt wynosi 28 - 32° C. Dodatkowe źródło powinno być tak umieszczone aby nie oddziaływać na maciorę, tak aby nie pogarszać komfortu termicznego macior.

5. Obchód codzienny - Codzienny obchód kontrolny zwierząt jest robiony co najmniej dwa razy dziennie, wykonują go osoby przeszkolone, natychmiast reagujące na wszystkie problemy, które mogłyby niekorzystnie wpłynąć na zdrowie i dobrostan zwierząt. Rutynowo sprawdzane są: dostęp do wody i paszy, temperatura i wentylacja w pomieszczeniach oraz poziom gnojowicy.
6. Stosowanie w żywieniu loch i prosiąt prebiotyków, probiotyków, synbiotyków, fitobiotyków.
7. Suplementacja żelaza u prosiąt.
8. Rezygnacja z obcinania ogonków.

* W sprawach spornych ostateczną decyzję o uznaniu dodatkowych warunków podejmuje IZ-PIB w porozumieniu z przedstawicielami Grupy roboczej ds. ochrony zasobów genetycznych świń.

Dla wszystkich nowo przyjmowanych stad do programu ochrony hodowca zobowiązany jest przedstawić prowadzącemu ocenę wartości użytkowej dokument potwierdzający spełnienie minimalnych standardów w zakresie higieny i warunków utrzymania świń wydany przez Powiatowego Lekarza Weterynarii (PLW) lub urzędowego lekarza Inspekcji Weterynaryjnej (IW).

Hodowcy uczestniczący już w programie ochrony, przed przystąpieniem do nowego PROW, również zobowiązani są do przedstawienia dokumentu wydanego przez PLW lub lek. wet. IW potwierdzającego spełnienie minimalnych standardów w zakresie higieny i warunków utrzymania świń.

Od 2021 roku każdy nowy hodowca zobowiązany jest w formie oświadczenia zadeklarować, które warunki podwyższonego dobrostanu spełnia. Hodowcy uczestniczący już w programie również takie oświadczenia składają.

7. Aktualizacja zapisów w rozdziale dotyczącym określenia wielkości populacji biorącej udział w programie

brzmienie pierwotne:

Stan populacji świń rasy złotnickiej pstrej w roku 2007 był następujący: 370 loch i 30 knurów stada podstawowego. Liczebność docelowa zakładana na poziomie minimum 1500 loch stada podstawowego, powinna być osiągnięta do 2020 roku. Tymczasem w roku 2013 stan loch kształtował się na poziomie 605 loch. Zwiększenie liczebności populacji postępuje z trudem. Rasa ta nie cieszy się zainteresowaniem ze względu na niski poziom

cech tucznych i rzeźnych. Ponadto nadal problemem jest brak popytu na wysokiej jakości, przetłuszczone mięso uzyskiwane od ciężkich tuczników (o masie 120 – 130 kg). Produkcja tego mięsa jest bardziej kosztowna, bowiem łączy się z wydłużeniem tuczu zwierząt do około 8 -10 miesięcy. Obecnie (2015 rok) liczba loch kształtuje się na poziomie 534 sztuk.

brzmienie po zmianie:

Stan populacji świń rasy złotnickiej pstrej w roku 2007 był następujący: 370 loch i 30 knurów stada podstawowego. Liczebność docelowa zakładana na poziomie minimum 1500 loch stada podstawowego, nie została osiągnięta. Stan na 29.06.2020 wynosił już 1185 loch i 32 knury, w 32 stadach. Remont stada wynosił 28,9 %. Jest obserwowane zwiększenie liczebności populacji, jednak postępuje ono z trudem. Rasa ta nie cieszy się zainteresowaniem ze względu na niski poziom cech tucznych i rzeźnych. Ponadto nadal problemem jest brak popytu na wysokiej jakości, przetłuszczone mięso uzyskiwane od ciężkich tuczników (o masie 120 – 130 kg). Produkcja tego mięsa jest bardziej kosztowna, bowiem łączy się z wydłużeniem tuczu zwierząt do około 8 -10 miesięcy. W ostatnich trzech latach daje się zauważyć zwiększone zainteresowanie zakładów przetwórczych mięsem pozyskiwanym od tej rasy, co wpłynęło na sytuację pogłowia.

8. Nowelizacja zapisów w rozdziale „Metody hodowlane”, dotyczących ilości utrzymywanych knurów w stadach

brzmienie pierwotne zapisu:

Liczba knurów w każdym gospodarstwie objętym programem ochrony powinna wynikać z liczby użytkowanych loch. Jeden rozplodnik powinien przypadać na nie więcej niż 25 loch, z tym że w każdym gospodarstwie powinien być utrzymywany przynajmniej jeden knur rasy złotnickiej pstrej.

brzmienie po zmianie zapisu:

W każdym stadzie, bez względu na liczbę loch musi być utrzymywany przynajmniej 1 knur rasy złotnickiej pstrej. W stadach większych liczących powyżej 35 samic, na każde kolejne 35 macior należy utrzymywać kolejnego knura rasy złp.

9. Modyfikacja zapisów w rozdziale dotyczącym sposobu wykorzystania i zakresu kriokonserwacji materiału biologicznego

brzmienie pierwotne:

Ze względu na wysokie koszty i stosunkowo niską skuteczność nie przewiduje się

kriokonserwacji materiału biologicznego i tworzenia banków ex – situ. W przypadkach uzasadnionych (np. tendencja zmniejszenia się pogłowia loch poniżej wymaganego minimum) można dokonać kriokonserwacji materiału biologicznego (zarodków i nasienia) zgodnie z opracowanym "Programem ochrony zasobów genetycznych świń ras rodzimych metoda ex - situ".

brzmienie po zmianie:

Ze względu na bardzo wysokie koszty i stosunkowo niską skuteczność, dotychczas nie prowadzi się kriokonserwacji materiału biologicznego. W przypadkach uzasadnionych (np. tendencja zmniejszenia się pogłowia loch poniżej wymaganego minimum lub zagrożenia epidemiologiczne) powinno dokonać się kriokonserwacji materiału biologicznego (zarodków i nasienia) zgodnie z opracowanym „Programem ochrony zasobów genetycznych świń ras rodzimych metoda ex – situ”. Jednakże o tym, czy do utworzenia takiej kolekcji dojdzie będą decydowały przede wszystkim względy ekonomiczne. Aktualnie (2020 r.) w KBMB zgromadzonych jest 34 zarodki rasy złotnickiej pstrej

10. Usunięto zdanie z rozdziału Minimalna wielkość stada kwalifikowanego do programu:

brzmienie pierwotne pierwszego akapitu:

Stada utworzone przed 31.12.2005 roku mogą utrzymywać minimum 3 lochy.

Od 01.01.2006 roku do programu ochrony mogą być włączane nowe stada o liczebności:

- co najmniej 8 loch i 1 knur rasy złotnickiej pstrej zakwalifikowane do udziału w programie.

Przejęciowo, w okresie od 01.01.2007 r. do dnia 31.12.2007 roku dopuszczono objęcie programem ochrony nowo utworzonych stad o liczebności minimum 3 lochy rasy złotnickiej pstrej spełniających warunki uczestnictwa w programie. Stada świń złotnickich pstrych nie powinny być jednak większe jak 100 loch.

brzmienie po zmianie:

Stada utworzone przed 31.12.2005 roku mogą utrzymywać minimum 3 lochy.

Od 01.01.2006 roku wszystkie nowe stada przyjmowane do programu ochrony mają liczebność:

- co najmniej 8 loch i 1 knur rasy złotnickiej pstrej zakwalifikowane do udziału w programie.

Stada świń złotnickich pstrych nie powinny być jednak większe jak 100 loch.

11. Wprowadzono korektę zapisów w rozdziale „Nadzór nad realizacją oraz ocena efektywności działania programu”:

brzmienie pierwotne:

Nadzór nad realizacją programu ochrony będzie sprawować Grupa Robocza ds. ochrony zasobów genetycznych trzody chlewnej działająca przy Instytucie Zootechniki. Grupa Robocza będzie okresowo dokonywać oceny efektywności działania programu poprzez analizę przebiegu realizacji celów programu

brzmienie po zmianie:

Nadzór nad realizacją programu ochrony będzie sprawować Instytut Zootechniki PIB przy współpracy z Grupą Roboczą ds. ochrony zasobów genetycznych trzody chlewnej. Grupa Robocza będzie okresowo dokonywać oceny efektywności działania programu poprzez analizę przebiegu realizacji celów programu.

12. **Uzupełniono spis referencji o aktualne pozycje literatury.**

wprowadzono następujące pozycje:

- 31. Szyndler-Nędza M., Mucha A., Różycki M., Ciemiński Ł., Blicharski T., Babicz M., Szulc K., Luciński P. (2014).** Wpływ poziomu zimbredowania na wyniki odchowu prosiąt w obrębie ras objętych programem ochrony. *Roczniki Naukowe PTZ*, t. 10, nr 3: 9 – 21
- 32. Janiszewski P., Grzeskowiak E., Szulc K., Borzuta K., Lisiak D., Lisiak B. (2017).** The effect of crossing the native zlotnicka spotted pigs with other breeds on slaughter value of fatteners and quality of dry meat products. *Annals of Animal Science*, 17, 1, 281-192.
- 33. Szulc K., Nowaczewski S., Skrzypczak E., Szyndler – Nędza M. (2018)** Effect of slaughter weight and sex on slaughter traits and meat quality of polish autochtonous zlotnicka spotted pigs crossbred with duroc. *Annals of Animal Science*, 18, 1, 225 – 237

DYREKTOR

dr Krzysztof Duda